

Jugoslovenski KOROTAN

49754

Urejuje Srečko Puncer.

Velikovec, 22. grudna 1918.

Izdaja nadp. Fr. Malgaj.

Uredništvo in upravnništvo v Velikovcu, Glavnitrg štev. 37. — List se mora plačati, številka po 30 v., najmanj za 20 številke naprej. Cene inseratom so: cela stran 100 K, pol strani 60 K, $\frac{1}{3}$ strani 40 K, $\frac{1}{4}$ strani 35 K, $\frac{1}{5}$ strani 30 K, $\frac{1}{6}$ strani 25 K, $\frac{1}{8}$ strani 18 K, $\frac{1}{10}$ strani 16 K, $\frac{1}{12}$ strani 14 K. — Popusti: pri 2—5 kratni objavi 15 %, pri 6—10 kratni 25 %, pri 11—20 kratni 35 %, pri 21—50 kratni 50 %. — List izhaja od slučaja do slučaja po potrebi.

P. T. čitalcem.

Opetovano smo slišali željo, da bi se ustanovil v Velikovcu slovenski časopis, ker je narod željan in potreben čtiva. Zato smo se odločili izdajati poljuden list „Jugoslovenski Korotan“, ki bo izhajal vsaj dvakrat na teden. List je nadstrankarski in zasleduje popolno narodno ujedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev, tudi v kulturnem oziru. Vsak separatizem, kar najodločneje odklanjamo. Poleg političnih člankov bo prinašal list tudi poljudnoznanstvene in leposlovne ter dnevne novice iz Korotana. Tem potem najprijažneje vabimo vse čitance, da nam pošiljajo dopisov iz svojih krajev, da se prihodnje številke izpolne in list eventuelno poveča.

Jugoslovenski Korotan naj živi!

Uredništvo.

Korotan vstaja.

Srečko Puncer.

Biser-zemlja naše trojedne domovine Srbov, Hrvatov in Slovencev bil je — tužni Korotan. Ali ta Korotan ni bil vedno tužen, mal, ponižan in razžaljen. Njegova preteklost je lepša. Korotan je zibelka naše staroslavne zgodovine, ko si je Slovenec sam, svobodno volil vero in postave. Spomini na to davno dobo so vsikdar tvorili ponos vsakega zavednega Jugoslovena.

Svoboden in močan narod, so bili Sloveni, ko so v 6. stoletju zasedli velikansko oremlje od Tirolov do črnega morja, od Donave pa do Jadrana. Korotan je bil državno središče zapadnih Slovencev. Narod si je po svoji volji in prevdanku volil svoje kneze in jih ustoličeval na gosposvetškem polju. Še danes vidiš tam „vojvodski prestol“, kjer se je vršilo slavnostno ustoličevanje. Kmetje so živeli po svojih zadrugah in seliških mirno in zadovoljno življenje in častili svojo staro vero. Domača pesem in beseda razlegala sta se svobodno po Korotanskih gričih in livadah.

Prišel pa je tujec — Švaba, ki ni poznal pravice in poštenja in se naselil med nas. Zlorabljal je naše gostoljubje in je s surovo silo zavlada nad nami. Odstavljal je naše narodne kneze in duhovščino, in jih gonil v sužnost. Narodu je vsiljeval svojo tujo govorico, ki mu je bila nerazumljiva, nema. Zato so imenovali naši pradedi te došle tujce, ljudi ki ne znajo govoriti, — Nemce. In ti Nemci, tujci priseljeneji imenujejo danes nas domačine, Jugoslovene, tujce (Landfremde) na Koroškem. Res, njih nesramnost je brer primere.

Jednajststo let je ječal naš narod v težkih verigah, v katere ga je okoval nasilni tujec. Jednajststo let je bil tujec gospod, Sloven pa njegov hlapec. Slovenec je delal na polju kakor črna živina leto in dan, Nmec pa je sedel na svojem gradu in užival sadove dela. V zahvalo za preliti znoj in krvave žulje, žvižgal je po slovenskem, od truda in sramu upognjenem hrbtu, tujčev bič. Ponižan in brezmočen prosil je naš krasni korotanski narod pomoči pri svojih bratih, ki jim je usoda namenila srečnejše življenje. Toda bratje so bili med seboj nesložni in zato slabotni. Pomoči ni bilo od nikoder. Že se je zdelo, da bodo vse prošnje zaman, da je Korotan izgubljen za vedno.

Tedaj pa so se razprta brača Srbi, Hrvati in Slovenci složili in vzbudili spečo majko Jugoslavijo. In vstala je krasna velika, silna ter povzdignila svojo svarečo roko nad nasilnim tujcem, Nmcem: „Roke proč od mojih zvestih otrok“.

Prišla je jugoslovenska vojska v Korotan, da pomore zatiranemu narodu. Kot bratje smo prišli, da rešimo brata iz robstva. S solzami veselja so nas pozdravljali rojaki, kamor smo prišli, s solzami tuge prihajajo dan na dan iz krajev, kjer se še tujec šopiri, s prošnjami, naj pridemo že vendar enkrat tudi tja in jih rešimo iz robstva ter napravimo mir in red v deželi.

Slovesno lahko izjavljamo, da nismo prišli zasedat tujo zemljo, temveč samo to, kar je last nase države SHS. Nikakor ne nameravamo nasilno napraviti severne meje, ta je že začrtana.

Prihajamo le, da to mejo zasedemo in to je naše pravo. Kajne gospoda v Celovcu?

Korotan vstaja!

Srbin-Slovincu.

Posle dugo i mnogo godina, posle mučnih patnji, nadčovečanskih napora i bezgraničnog požrtvovanja evo nas, draga bračo Slovenci, gde dodjismo da vas ovde u lepoj Slovenskoj Koružci pozdravimo i uskliknemo: Zdravo mila bračo!

Mnoga, vrlo mnogo vremena trebalo je proći; mnogo, vrlo mnogo mučeničkih patnji trebalo je preživeti, te da bi taj svečani trenutak nastupiti mogao—trenutak, gde brat brata, bez ikakve zebnje zagrliti i pozdraviti može; mnogo je trebalo žrtvovati: domove, ostarele majke i očeve, dragu braću i mile sestre, verne ljube i nejaku dečicu, — sve, sve je to trebalo žrtvovati, napustiti i zaboraviti te da bi se mogli vekovni snovi i ideali v stvarnost privesti.

I mi smo sve to činili. Junaki sa kumanova i Bitolja, sa Bregalinice i Jedrena, sa Cera i Vidojevice, pod pritiskom nadmoćnog neprijatelja i izdajničkih Bugara napuštaju svoju Domovinu i povlaćio se sve dalje i dalje od nje, tamo na visokim Albanskim planinama, te da tamo čeka trenutak kada će ponova moći kao besni vihor poletiti sa tih plavih visova, tamo, gde ga njegovi mili i dragi tako željno očekuju.

I dok je Srpski junak pune tri godine tamo na strazi stojati marao, dotle je osioni neprijatelj, koji ne beše kavaljer prema pobjedjenome, kako to kulturnom i civilizovanom neprijatelju dolikuje, v njegovoj miloj domovini harao i pljačkao, vešao i ubijao, nepoštujući starost i ne stedeći mladost. Nemoćne starce vešahu i ubijahu a od nezastičenih žena i devojaka čast oduzimahu. Sve je to srpski junak čuo i nestrpljivo čekao na trenutak da tiranskom neprijatelju po zasluži plati.

I taj trenutak došao je. Septembra meseca ove godine, poleteo je hrabri srpski soko sa nepreglednih Albanskih visova da se ovde na obalama valovite Drave, v zagrijaju slovenskih sokola zadrži.

Došli smo k vama. Brat je bratu pružio junačku desnicu i nema te sile koja bi ih razvojiti mogla. Slovenci, Hrvati i Srbi slobodni su i ujedinjeni, a na sve strane ori se gromka pesma: Dosta besmo mi robovi . . .

Dolazeći medju vama, draga bračo Slovenci, i pozdravljajući vas bratskim pozdravom, očekujemo da da će te i vi sa nami zajedno nastati da sve one plodove mučnog i napornog rada sačuvamo od grabljivaca koji još sa strane stoje.

U to ime kličemo: neka žive naša braća Slovenci, v čijoj se sredini danas nalazimo, a svi zajedno uskliknimo:

Živela država SHS.

Živela Jugoslavija!

Miodrag Dr. Stoilković.

Politične vesti.

Velikovec. Danes 22. grud. praznuje Velikovec rojstni dan regenta Aleksandra. Ob 1/2 9 se vrši slavnostna služba božja, nato na glavnem trgu slavnostni govor. Povabljen je kot govornik g. Smodej, ki se mudi v Borovljah.

Kramar o tepenih Nemcih.

Bern, 20. grud. Dr. Kramar je izjavil poročevalcu „Corriere della Sera“: V srcu Evrope nameravamo ustanoviti branik, da uniči vsak nemški poizkus, prodirati proti vzhodu. Avstrijske Nemce smatra Kramar uničenim. Ako pride Dunaj k Nemčiji, je njegova industrija obsojena na smrt. Kramar je za gospodarsko zvezo Jugoslovenov, Rumunov in Poljakov. O prijateljskih odnašajih z dunajsko vlado sodi zelo dvomljivo, o Madžarih neprijazno. K koncu se izjavlja Kramar za ustanovitev varnostne carine in za vstop v latinsko denarno zvezo.

Ljubljana, 21. grud. V Ljubljani, Zagrebu in Beogradu se je svežano praznoval prvi rojstni dan prestolonaslednika Aleksandra, odkar je prevzel regentstvo v jedinstveni državi SHS. Po končani cerkveni slavnosti se je vršila v Zagrebu na Jelačićevem trgu parada kakih 5000 mož močne zagrebške posadke.

Beograd, 20. grud. „Večerne Novosti“ zahtevajo v uvodnem članku, da se skliče v začetku 1919 skupština, ki bo potrdila sklepe glede jednotne države SHS.

Nov predsednik na Portugalskem.

Lisabona, 18. grud. Admiral Canto Castro je bil z 137 glasovi izvoljen predsednikom.

Antanta zasede vso Ogersko.

Budimpešta, 18. grud. Rumunsko vrhovno poveljstvo je obvestilo madžarsko vlado, da je dobilo od antante povelje pridružiti se antantinim četam, ki bodo zasedle vso Ogersko. Rumunska vojska zasede Ogersko do Tise, srbska do Donave. Ogersko nižino bodo zasedle francozke, angleške in grške čete.

Ženeva, 20. grud. Grški ministerski predsednik Venizelos je prispel v Pariz, da se udeleži mirovnih pregovorov.

Beograd, 18. grud. Mnoga znamenja kažejo, da bo v Italiji izbruhnila revolucija, kar bi znatno izboljšalo razmerje Italije do Jugoslovanov, ker revolucijonarci so nasprotni podjarmljenju obmejnih Jugoslovenov.

Beograd, 12. grud. Danes je bil pri regentu Aleksandru v avdijenci bivši ljubljanski župan Ivan Hribar, Regent je povpraševal bivšega župana o raznih slovenskih vprašanjih, posebno o prehrani. Izjavil je željo naučiti se slovenskega jezika. Regent je izjavil, da mu bo zelo ljubo, ako bo mogel čim prej priti v Slovenijo, kjer bo ostal vsako leto več časa med Slovenci.

Maribor, 20. grud. Bernska Korespondenca poroča: Splošno prevladuje mnenje, da Vilson nikdar ne bo dovolil uresničenja londonske pogodbe. Francija in Anglija pritiskata na Italijo naj se odpove londonski pogodbi.

Ženeva, 18. grud. Istočasno z Vilsonom se je pripeljal iz Washingtona Bogumil Vošnjak.

Bern, 17. grud. „Agenzia Stefani“ poroča: Danes dopoldne je dospel v Rim predsednik češkoslovaške republike Masaryk. Na kolodvorn ga je sprejel italijanski kralj. Sprejet je bil z vsemi vojaškimi častmi. Masaryk in njegovi spremljevalci so gostje kralja.

Dunaj, 20. grud. Bernska korespondenca poroča: Masarykovo potovanje v Rim je v zvezi s sporom med Jugosloveni in Italijo.

Zagreb, 19. grud. Italijani so uvedli na Reki cenzuro za vse zagrebske liste.

Linc, 17. grud. Danes po noči se je peljal prvi transport čehoslovaške brigade, ki se je borila v Italiji, skozi Linc. Bilo je 500 mož pod vodstvom italijanskih častnikov.

Celovec, 21. grud. Poverjenik za promet v Zagrebu je izdal naredbo, ki oprošča jugoslovenski tisk poštinih pristojbin.

Razne novice.

Narodni svet v Velikovcu je sestavljen iz sledečih gospodov: Predsednik Jurij Čarf, posestnik in kolarski mojster; podpredsednik in tajnik: Payel Košir, šolski nadzornik. V odboru so: Čemer Simon, Dekan, Kotnik Simon, kanonik; Stih Jos., kanonik; Potočnik trgovec, Blažon nadrevident; Lederer, okr. stražmojster; Robar, okr. tajnik. Predsedstvo je novодоšlim uradnikom glede informacij radevoljno na razpologo.

V Velikovcu so magistrat, okr. glavarstvo davkarija, pošta po večini že zasedena od slovenskih uradnikov. Ostali uradniki pridejo v nekaj dneh.

V Velikovškem okraju so bile pred kratkim nastavljene sledeče poštne uradnice. Meža ob Dravi Zora Kenda, Sp. Dravograd Antonija Sajovic, Guštanj Marija Gostič in Ivanka Božič, Prevalje Vilko Smerdu ter Angela in Lojzka Kermc, Miklavčevo Anton Maresič, Pliberk Olga Verbajs in Mila Tratnik, Sinča vas Ivanka Gustin, Velikovec, Antonija Tomc in Marica Berčon.

Guštanj. Tukajsnje delavstvo bode imelo v četrtke na dan sv. Štefana večji shod.

Tolsti vrh pri Guštanju. Umrl je Andrej Ocvirk p. d. Eberlov v Tolstem vrhu. Rajni je bil blag in pošten mladenič, ki je bil v nesrečni avstrijski vojski težko ranjen radičesar so mu od takrat pljuča hiralala. Zadnji čas je bil Andrej Ocvirk v službi narodnega sveta za mežiško dolino pri aprovizaciji. Bodi mu blag spomin.

Meža ob Dravi. Vrlemu županu Ivanu Verdniku je umrl jedini sin Josip Verdnik v najlepši dobi življenja. Dobil je nesrečno špansko bolezen in v 3 dneh je podlegel. Rajni je bil zaveden Slovenec in je v začetku vojne bil zaprt v Gradcu.

Velikovec, 20. grud. popoldan je priplulo v smeri z Celovca nemško letalo nad mesto, da si ogleda „strategični položaj“, Ali Klagenfurtarjem delajo skrbi ti preklicani Jugosloveni! **Celovčani** pa jih že komaj pričakujejo.

V Mostböckovi tiskarni v Mariboru je oblast odredila hišno preiskavo. Uspeh je bil nad vse pričakovanje ugoden. Mostböcka so zaprli.

Nemci in Nemčurji v Mariboru sami pobijajo na nemških hišah nemške napise in šipe in hočejo potem te čine odvrtni od sebe na rovaš Slovencev.

Pliberk. Davčni urad SHS v Pliberku razglašča sledeče: Od 1. grudna 1918 dalje se bodo vse pristojbine omenjene države SHS vpisovale in sprejemale ter izplačila iz blagajne države SHS izplačevala. Predpisi, vplačevalni termini ostanejo začasno isti, dokler jih država SHS ne bode z novimi določili nadomestila. S tem se strahke s pristavkom opozarjajo, da se od 1. grudna 1918 dalje zopet vse davčno poslovanje redno vrši z edinim razločkom, da ne bode imenovani urad svojih ukazov dobival več iz Celovca, temveč iz Ljubljane, ker pripada od dega dneva davčni okraj Pliberk ljubljanskemu finančnemu okrožju.

Kaj in kako mislijo šolarji in šolarice v Gospi Sveti o Jugoslaviji. Zadnjič sem šel na sprehod čez Timenico v Gospo Sveto, da si po dolgem času zopet enkrat ogledam našo najlepšo zgodovinsko cerkev. Na poti me dojdejo otroci, ki so šli v šolo. Kmalu se razvije neprisiljen pogovor med nami — veste gospod urednik — o čem? O Jugoslaviji so začeli čebljati naši bodoči Jugoslovani. Zakaj? Eden je rekel, da bo zdaj v šoli v Gospi Sveti vse „windisch“ (slovenski), kar jim je učitelj povedal. Vsi so rekli, da se bodo radi „windisch“ učili, ker doma oče in mati „von oben“ (od zgoraj z nemške strani). — Pa še pravijo Nemci, da je Gospa Sveta nemška! Šolski otroci se že vesele na slovenski materni jezik Zato le hitro pridi Jugoslavija, da razveseliš naše male Jugoslovane v Gospi Sveti.

Posredovalni urad za begunce. Narodna vlada SHS je ustanovila za begunce iz po Italijanih zasedenega ozemlja posredovalni urad, ki ima svoje prostore v Ljubljani na Dunajski cesti št. 38, v hiši „Zadružne zveze“, I. nadstropje. Za voditelja tega urada je imenovala Narodna vlada okrajnega glavarja dr. Baltica.

Pozno spoznanje. V „Grazer Tagblattu“ priobčuje neki dr. Josef Mischitz iz Celovca članek, v katerem pravi, da se morajo Nemci v sedanjem sporu med Jugoslavijo in Italijo postaviti na našo stran in nas podpirati v naših zahtevah po Goriški, Trstu in Istri. Člankar pri tem priznava, da so Italijani na vsem obrežju v manjšini in da je vse zaledje slovensko. Seveda je prišel ta nemški list do tega pamentnega zaključka le vsled strahu, da ne bi sicer dobili Jugosloveni odškodnino na račun Nemcev. Graški list sicer priznava da nam Nemci danes ne morejo nič pomagati, toda nadeja se da si Nemci ohranijo vse ozemlje

severno Drave, če bodo zadovoljene naše aspiracije ob Adriji. — Temu nasprotno pripominjamo, da želimo mi samoobsebi umevno živeti tudi z našimi nemškimi sosedi v razmerju dobrih prijateljev in je to odvisno le od njih samih. Glede našega razmerja z Italijo pa nemško pomoč uljudno odklanjamo, ker uredimo to stvar z Italijani in našimi mogočnimi prijatelji in zavezniki sami, brez Nemcev.

Brzobjavna poročila.

Ljubljana, 21. grud. Regent Aleksander je poveril sestavo kabineta Stojanu Protiču.

Ljubljana, 21. grud. Iz Berlina javljajo, da nameravajo Amerika, Anglija in Francija, predlagati na mirovni konferenci, da postane Trst prosto mesto z angleškim guvernerjem na čelu.

Ljubljana, 21. grud. Na Reko je prišel višji angleški častnik, ki ima nalogo, da pripravi bazo za antantno armado.

Ljubljana, 21. grud. Francozki ministerski predsednik Clemenceau se je izjavil glede Jugoslovenskega vprašanja, da bodo zavezniki podpirali italijanske aspiracije samo v toliko, kolikor odgovarjajo duhu pravice in sprajljivosti z Jugosloveni.

Ljubljana, 21. grud. Z Dunaja se uradno razglaša, da je imela bivša cesarica Zita 15.000 K, Avgusta, žena nadvojvode Josipa 73.000 K, Izabela, žena nadvojvode Friderika 30.000 K, Blanka, žena nadvojvode Salvatorja 37.000 K, Marija Kristina, žena nadvojvode Petra Ferdinanda 32.000 K, Marija Ana, žena princa Parmškega 17.000 K, mesečno vojaške podpore.

Ženeva, 18. decembra. „Matin“ poroča: Senator Lodge, voditelj republikanske stranke, je predložil senatovemu odseku za zunanje reči 21 mirovni pogojev, ki so za centralne velesile zelo trdi. Poravnati morata vso škodo, plačati vojno odškodnino, podvreči se finančni kontroli. Alzacija Lorena ostane Franciji. Nemčija ne dobi svojih kolonij. Vojne ladje osrednjih sil se izroče ententi. Osrednji velesili se popolnoma razorožita. Obsodil in

kaznoval se ne bo samo nemški cesar, marveč vse osebe, ki so odgovorne za vojsko in da se je kršila haaška konvencija. Zavzema se tudi za mednarodno razsodišče in za ligo narodov. Za nas so pa najvažnejše te-le točke: 6. Italija dobi dozdej še ne osvobojena ozemlja. 9. Srbija, Albanija, Rumunija in Grška dobe ozemlja, ki odgovarjajo željam prebivalstva. 10. Poljska, češko-slovaška država in jugoslovenska država postanejo neodvisne in bodo obsegale vse dele, v katerih prebiva njih prebivalstvo.

Iz 35. seje Narodne vlade SHS v Ljubljani z dne 16. decembra 1918.

Zvečer dne 14. decembra so prišle srbske čete v slovenski kraj Grabštajn na Koroškem in so se razdelile po hišah. Ob 1/2 6 uri zjutraj so obkolile nemške čete Grabštajn in prišlo je do boja, v katerem je bilo po došliih ustnih in časnikarskih poročilih 45 Srbov mrtvih in ranjenih in 309 ujetih. Srbski stotnik Milosavljevič je opozoril Nemce pred bojem na dejstvo, da so to ententne čete in da je zasedenje Grabštajna v zmislu določil premirja. Z ozirom na ta dogodek je poslala Narodna vlada državnemu uradu za zunanje zadeve na Dunaju in deželni vladi v Celovcu oster protest, v katerem naglašča, da se je s tem kršilo premirje in da se je zadeva sporočila vrhovnemu ententnemu poveljstvu; za neizogibne posledice odklanja Narodna vlada vsako odgovornost.

S Koroškega je došlo tudi sicer več poročil o neznošnem položaju ondotnih Slovencev. Iz poročil je razvidno stremljenje Nemcev, pregnati iz slovenskega ozemlja Koroške voditelje slovenskega prebivalstva, ljudstvo pa uplašiti, da bi bilo v slučaju plebiscita kar mogoče malo slovenskih glasov.

(Po novejših poročilih, ki smo jih dobili tukaj v Velikovcu, so izgube Srbov znatno manjše in znašajo 3 mrtve in nekaj ranjenih. Za to predrzno ubojstvo bodo Koroški Nemci dajali temeljit odgovor antanti. — Opomba uredništva.)

Vino, sadjevec in kislo vodo

razpošilja po Jugoslaviji

Andrej Oset

Tolsti Vrh (Guštanj).

Trgovci, gostilničarji, obrtniki in drugi uradniki ki žele kaj

kupiti ali se naseliti

v jugoslovenske Koroški naj takoj natančno poročajo svoje podatke na

Narodni svet, Guštanj, Korotan

Predsednik: Andrej Oset.